Katolsk kirkeforståelse

Med svar på fem stillede spørgsmål vedrørende visse aspekter af Den katolske Kirkes lære bidrager Troslærekongregationen til en fortsat økumenisk dialog på et realistisk og sandt grundlag. Denne artikel rummer såvel de fem svar som en kommentar, som Troslærekongregationen har offentliggjort i samme forbindelse

Af Troslærekongregationen [1]

Introduktion

Andet Vatikankoncil har med den dogmatiske konstitution *Lumen gentium* [2] og dekreterne om økumeni, *Unitatis redintegratio*,[3] og de østlige kirker, *Orientalium Ecclesiarum*,[4] på afgørende måde bidraget til fornyelse af katolsk ekklesiologi.[5] Også paverne har uddybet denne lære ved at fremføre deres egen indsigt og betragtning i praksis: Paul VI i sin encyklika *Ecclesiam suam* (1964) [6] og Johannes Paul II i sin encyklika *Ut unum sint* (1995).[7]

Den pligt, som teologerne efterfølgende har til med større klarhed at udlægge de forskellige aspekter i ekklesiologien, har resulteret i en opblomstring af skrifter på dette område. Dette tema har vist sig at være meget frugtbart, selv om det dog også ind imellem har krævet afklaring gennem en præcisering af definition og gennem korrektion, som det f.eks. er sket i erklæringen *Mysterium Ecclesiae* (1973),[8] brevet skrevet til Den katolske Kirkes biskopper *Communionis notio* (1992),[9] og i erklæringen *Dominus Iesus* (2000),[10] alle publiceret af Troslærekongregationen.

Omfanget af denne problemstilling og nyheden i mange temaer kræver fortsat teologisk refleksion og bevirker fortsat nye betragtninger, som ikke alle er fri for fejlagtig fortolkning, og som så også

---

1 Oversat af Lillian Kristensen. Red.
2 **Klik her** for at se dette koncilsdokument (dansk tekst). Red.
3 **Klik her** for at se dette koncilsdokument (dansk tekst). Red.
4 **Klik her** for at se dette koncilsdokument (dansk tekst). Red.
5 Ekklesiologi: Lære om Kirkens væsen. Red.
6 **Klik her** for at se denne rundskrivelse (engelsk tekst). Red.
7 **Klik her** for at se denne rundskrivelse (dansk tekst). Red.
8 **Klik her** for at se dette dokument (fransk tekst). Red.
9 **Klik her** for at se dette dokument (engelsk tekst). Red.
10 **Klik her** for at se dette dokument (dansk tekst). Red.

giver anledning til forvirring og tvivl. Nogle af disse fortolkninger har vakt Troslærekongregationens opmærksomhed. Ud fra universaliteten af den katolske troslære om Kirken ønsker kongregationen at svare på nogle af disse spørgsmål ved at klargøre den autentiske betydning af nogle ekklesiologiske udtryk, der bruges om embedet, og som kan misforstås i den teologiske debat.

SVAR PÅ SPØRGSMÅLENE

Første spørgsmål: Ændrede Andet Vatikankoncil den katolske lære om Kirken?

Svar: Andet Vatikankoncil hverken ændrede eller havde til hensigt at ændre denne lære, det udfoldede den snarere, uddybede den og forklarede den mere udførligt.

Det var netop, hvad Johannes XXIII sagde med al tydelighed ved begyndelsen af koncilet.[11]

Paul VI bekræftede dette [12] og bemærkede, da han offentliggjorde koncilsdokumentet *Lumen gentium*: "Der kan ikke siges noget bedre, end at denne offentliggørelse egentlig ikke ændrer noget i den traditionelle lære. Hvad Kristus ville, vil vi også. Hvad der var, er stadig. Det, som Kirken har lært gennem århundrede, lærer vi også. Sagt på en enkelt måde: det, som var formodet, er nu tydeligt; det, som var usikkert, er nu afklaret; det, som der blev mediteret over, diskuteret og sommetider argumenteret om, er nu samlet i én tydelig formulering.[13] Biskopperne udtrykte gentagne gange denne intention og opfyldte den.[14]

---

[11] JOHN XXIII, *Tale* d. 11. Oktober 1962: "Koncilet … ønsker at overveje den katolske lære, hel og fuldstændig, uden forandring eller afvigelse … Men under de omstændigheder, som vores tid giver, er det nødvendigt at den kristne lære i sin helhed, og med intet taget fra den, accepteres med fornyet entusiasme og afklaret og rolig tilslutning … det er nødvendigt at den selv samme lære forstås bredere og dybere som alle de, der oprigtigt holder fast ved den kristne, katolske og apostolske tro stærkt ønsker … det er nødvendigt, at denne sikre og uforanderlige lære, som vi skylder troslydighed, udforskes og forklares på en måde, der er nødvendig i vor tid. Selve troens skat og de sandheder, der indeholdes i vor ærværdige lære er én ting, men den måde, som de forkyndes på er en anden, forudsat at den samme fundamentale betydning og mening er bevaret" AAS 54 [1962] 791-792.

[12] Jævnfør Paul VI, *Tale* den 29. september 1963: *AAS* 55 [1963] 847-852.

[13] Paul VI, *Tale* den 21. november 1964: *AAS* 56 [1964] 1009-1010.

[14] Koncilet ønskede at udtrykke identiteten af Kristi kirke med Den katolske Kirke. Det er tydeligt ud fra diskussionerne om dekretet *Unitatis redintegratio*. Dekretets skema (dvs. første udkast. Red.) blev forelagt koncilforsamlingen d. 23.9.1964 med en Relatio (Act Syn III/II 296-344). Sekretariatet for kristen Enhed svarede d. 10.11.1964 på de forslag, som biskopperne sendte de følgende måneder (Act Syn III/VII 11-49). Her er der citeret fire tekster fra denne *Expensio modorum*, der omhandler dette første svar:
A) [In Nr. 1 (Prooemium) Schema *Decreti*: Act Syn III/II 296, 3-6]
"Side 5, linie 3-6: Det kan se ud, som om Den katolske Kirke kan indbefattes blandt disse fællesskaber, men det er forkert.
Svar: Dette absolutte faktum bør beskrives ud fra det, alle er enige om. Derefter fastslås det klart, at alene Den katolske Kirke er Kristi sande Kirke" (Act Syn III/VII 12).
B) [In Caput I in genere: Act Syn III/II 297-301]
"4 – Det bør mere udtrykkeligt siges, at én alene er Kristi sande Kirke, det er den Katolske Apostolske Romerske; alle bør opsøge den for at lære den at kende og indtræde i den til opnåelse af frelse …
Svar: Det fremgår tilstrækkeligt, hvad der påstås i alle tekster. På den anden side så bør det det ikke forties, at der i alle kristne fællesskaber findes åbenbarede sandheder og ekklesiologiske elementer" (Act Syn III/VII 15). Jævnfør også ibid pt. 5."
C) [In Caput I in genere: Act Syn III/II 296s]
"5 – Det bør siges mere tydeligt, at den sande Kirke alene er den Romersk-katolske Kirke ….
Svar: Det antages, at læren er indeholdt i doktrinen i konstitutionen 'De Ecclesia', således som det bekræftes på side 5, linie 24–25" (Act Syn III/VII 15). Kommissionen, hvis opgave det var at evaluere svarene til dekretet *Unitatis redintegratio*, udtrykker klart identiteten af Kristi Kirke med den Katolske Kirke og dens enhed og opfattede denne doktrin som indeholdt i den dogmatiske konstitution *Lumen gentium*.
D) [In Nr. 2 Schema *Decreti*: Act Syn III/II 297s]

Andet spørgsmål: Hvad betyder det, at det hævdes, at Kristi Kirke eksisterer i Den katolske Kirke?

Svar: Kristus "grundlagde … her på jorden" kun én Kirke og indstiftede den som et synligt og åndeligt fællesskab,[15] som siden dens begyndelse og gennem århundreder altid har eksisteret og altid vil eksistere, og kun i den findes alle de elementer, som Kristus selv indstiftede.[16] "Dette er Kristi ene Kirke, som vi i vort Credo bekender som én, hellig, katolsk og apostolisk […] Denne Kirke, som er grundlagt og indrettet som et samfund i denne verden, eksisterer konkret i Den katolske Kirke, der er styret af Peters efterfølger og biskopperne i forening med ham".[17]

I det 8. afsnit af den dogmatiske konstitution *Lumen gentium* betyder 'eksistens' en vedvarende, historiske kontinuitet og bestandigheden af alle elementerne indstiftet af Kristus i Den katolske Kirke,[18] i hvilken Kristi Kirke findes konkret på denne jord.

Ifølge katolsk lære kan man med rette konkret hævde, at Kristi Kirke er til stede og virksom i kirkerne og kirkelige fællesskaber, som endnu ikke er i fuld fællesskab med Den katolske Kirke, på grund af de elementer af helliggørelse og sandhed, der er til stede i dem.[19] Ikke desto mindre kan ordet 'eksistere' kun tillægges Den katolske Kirke, ene og alene fordi det refererer til tegnet på enhed, som vi bekender i trosbekendelserne (Jeg tror på … én Kirke), og denne 'ene' Kirke eksisterer i Den katolske Kirke.[20]

Tredje spørgsmål: Hvorfor er udtrykket "eksisterer i" brugt i stedet for det enkle ord "er"?

Svar: Brugen af dette udtryk, som indikerer den fulde identitet af Kristi Kirke med Den katolske Kirke, ændrer ikke læren om Kirken. Den bliver snarere tydeligere og fremhæver klarere, at der uden for dens grænser findes "flere elementer af helliggørelse og sandhed", "der som Kristi Kirkes særegne gaver tilskynder til katolsk enhed".[21]

"På samme måde er de selv samme adskilte kirker og kirkesamfund, skønt vi tror, de lider af mangler, ingenlunde berøvet betydning og vægt i frelsens mysterium. Kristi Ånd har nemlig ikke vægret sig ved at bruge dem som midler til frelse, midler, hvis kraft hidrører fra selve den nådens og sandhedens fylde, som er blevet betroet Den katolske Kirke".[22]

"Side 6, linie 1- 24: Kirkens enhed skal udtrykkes klarere. Det er ikke tilstrækkeligt at indskærpe Kirkens enhed, sådan som det gøres i teksten.
Svar: a) Ud fra hele teksten er der en tydelig identifikation mellem Kristi Kirke og Den katolske Kirke, hvor meget det end understreges, hvad der også er rigtigt, at der er kirkelige elementer i andre fællesskaber.
Side 7, linie 5: Kirken, fra den apostolske succession med Peters efterfølger som øverste leder(cf. novum textum ad pag. 6, lin.33-34), kaldes tydeligt 'Guds eneste hjord' og 'den ene og eneste Guds Kirke'" (Act Syn III/VII). Disse to udtryk, der citeres. er fra *Unitatis redintegratio* 2.5 e 3.1.

15 Jævnfør Det andet Vatikankoncil, Dogmatisk Konstitution *Lumen gentium*, 8.

16 Jævnfør Det andet Vatikankoncil, Dekret *Unitatis redintegratio*, 3.2; 3.4; 3.5; 4.6.

17 Jævnfør Det andet Vatikankoncil, Dogmatisk Konstitution, *Lumen gentium*, 8.

18 Jævnfør Troslærekongregationen, Erklæringen *Mysterium Ecclesiae*, 1.1*: AAS* 65 [1973] 397*;* Erklæringen *Dominus Iesus*, 16.3: *AAS* 92 [2000-II] 757-758; *Notification on the Book of Leonardo Boff, OFM, "Church: Charism and Power": AAS* 77 [1985] 758-759.

19 Jævnfør Johannes Paul II, Encyklika *Ut unum sint*, 11.3: *AAS* 87 [1995-II] 928.

20 Jævnfør Det andet Vatikankoncil, Dogmatisk Konstitution *Lumen gentium*, 8.2.

21 Det andet Vatikankoncil, Dogmatisk Konstitution *Lumen gentium*, 8.2.

22 Det andet Vatikankoncil, dekret *Unitatis redintegratio*, 3.4.

Fjerde spørgsmål: Hvorfor bruger Andet Vatikankoncil termen "Kirke", når det refererer til de østlige kirker, der er adskilt fra fuldt fællesskab med Den katolske Kirke?

Svar: Koncilet ønskede at overtage den traditionelle brug af termen. Fordi "disse kirker, skønt de er adskilte, har de virkelige sakramenter, men især fordi de i kraft af den apostoliske succession har et præsteskab og har eukaristien, som fremdeles knytter dem til os med meget stærke bånd",[23] fortjener de titlen af "særegne eller lokale kirker"[24] og kaldes søsterkirker til den særlige Katolske Kirke.[25]

"På samme måde opbygges gennem fejringen af Herrens Eukaristi Guds Kirke og vokser i disse enkelte kirker, og gennem koncelebrationen manifesterer deres fællesskab sig".[26] Da fællesskabet med Den katolske Kirke, dens synlige overhoved, som er Biskoppen af Rom og Peters efterfølger, dog ikke er nogen ydre fuldendelse af en særlig kirke, men snarere et indre grundlæggende princip, mangler disse agtværdige kristne fællesskaber noget i deres tilstand som delkirker.[27]

På den anden side er fællesskabet, på grund af splittelse mellem kristne, og fylden af universalitet, som er særegen for den kirke, der ledes af Peters efterfølger og biskopperne i fællesskab med ham, ikke fuldt ud realiseret i historien.[28]

Femte spørgsmål: Hvorfor bruger konciltekstern og læreembedet efter koncilet ikke titlen "kirke" om de kristne fællesskaber, der er udsprunget af reformationen i det 16. århundrede?

Svar: Ifølge katolsk lære har disse fællesskaber ikke apostolisk succession i præstevielsessakramentet og mangler derfor et af Kirkens konstituerende elementer. Disse kirkelige fællesskaber, som, især på grund af manglen på sakramentalt præsteskab, ikke har bevaret det oprindelige og fuldstændige indhold i Eukaristiens mysterium,[29] kan ikke ifølge katolsk lære kaldes "kirker" i egentlig forstand.[30]

Den øverste biskop Benedikt XVI antog ved den audiens, han gav undertegnede kardinalpræfekt for Troslærekongregationen, stadfæstede og bekræftede disse svar, som er besluttet i kongregationens plenarforsamling, og anordnede deres offentliggørelse.

Rom, fra Troslærekongregationens kontor, den 29. juni 2007, på festdagen for de hellige apostle Peter og Poul.

William Kardinal Levada
Præfekt

Angelo Amato, S.D.B.
Titulær ærkebiskop af Sila
Sekretær

---

23 Det andet Vatikankoncil, dekret *Unitatis redintegratio*, 15.3; jævnfør Troslærekongregationen, Brev *Communionis notio*, 17.2: *AAS*, 85 [1993-II] 848.

24 Det andet Vatikankoncil, dekret *Unitatis redintegratio*, 14.1.

25 Det andet Vatikankoncil, dekret *Unitatis redintegratio*, 14.1 Johannes Paul II, Encyklika *Ut unum sint*, 56 f: *AAS* 87 [1995-II] 954 ff.

26 Det andet Vatikankoncil, dekret *Unitatis redintegratio*, 15.1.

27 Jævnfør Troslærekongregationen, Brev *Communionis notio*, 17.3: *AAS* 85 [1993-II] 849.

28 *Ibid*.

29 Jævnfør Det andet Vatikankoncil, dekret *Unitatis redintegratio*, 22.3.

30 Jævnfør Troslærekongregationen, Erklæring *Dominus Iesus*, 17.2: *AAS* 92 [2000-II] 758

Troslærekongregationens kommentar til dokumentet "Svar på nogle spørgsmål vedrørende visse aspekter af Kirkens lære"

I dette dokument svarer Troslærekongregationen på nogle spørgsmål vedrørende den generelle forståelse af Kirken, som fremgik af den dogmatiske og økumeniske lære i Andet Vatikankoncil. Dette koncil "fra Kirken om Kirken" indledte ifølge Paul VI "en ny æra for Kirken", i hvilken "Kristi bruds sande ansigt er blevet bedre beskrevet afdækket".[31] Der er hyppigt refereret til pave Paul VI's og Johannes Paul II's vigtigste dokumenter og til Troslærekongregationens udtalelser, alle inspireret af en bestandig dybere forståelse af selve Kirken og mange beregnet på at tydeliggøre den betydningsfulde strøm af efterkonciliær teologi – hvoraf ikke alt er fri for fejl og fejltagelser.

Det foreliggende dokument har samme hensigt. Netop fordi nogle samtidige teologiske undersøgelser er fejlagtige eller flertydige, er det kongregationens intention at tydeliggøre den autentiske betydning af visse kirkelige udsagn fra læreembedet. Derfor har kongregationen valgt at respektere den litterære genre i *Responsa ad quaestiones*,[32] som i dens beskaffenhed ikke forsøger at fremføre argumenter for at bevise en særlig lære, men snarere – ved at holde sig til læreembedets tidligere lære – kun har til hensigt at give et pålideligt og sikkert svar på specifikke spørgsmål.

Det første spørgsmål drejer sig om, hvorvidt Andet Vatikankoncil ændrede den tidligere lære om Kirken.

Spørgsmålet angår betydningen af det, som Paul VI beskrev i det ovenfor anførte citat om Kirkens "nye ansigt", fremført af Andet Vatikankoncil.

Svaret, der er baseret på Johannes XXIII's og Paul VI's lære, er meget klart: Andet Vatikankoncil havde ikke til hensigt at ændre – og ændrede derfor ikke – den lære om Kirken, som tidligere var gjort gældende. Det uddybede blot denne lære og udtrykte den på en mere organisk måde. Dette er faktuelt, hvad Paul VI sagde i sin tale ved offentliggørelsen af den dogmatiske konstitution *Lumen gentium*, da han bekræftede, at dette dokument ikke havde ændret den traditionelle lære om Kirken, men snarere, at "det, som var formodet, er nu tydeligt; det, som var usikkert, er nu afklaret; det, som der blev mediteret over, diskuteret og sommetider argumenteret om, er nu samlet i én tydelig formulering".[33]

Der er også en kontinuitet mellem koncilets lære og de følgende bekendtgørelser fra læreembedet, som har taget den samme lære op og uddybet den, og som i sig selv udgør en udvikling. På den måde bekræftede f.eks. erklæringen fra Troslærekongregationen *Dominus Jesus* blot den konciliære og den efterkonciliære lære uden at tilføje eller borttage noget.

Til trods for disse klare erklæringer blev læren i Andet Vatikankoncil og er fortsat i den efterkonciliære periode genstand for fejlagtige fortolkninger i strid med traditionel katolsk klare lære om Kirkens væsen: Enten er de blevet set som en "kopernikansk revolution", eller der er lagt meget stor vægt på nogle aspekter, der næsten udelukker andre. I virkeligheden var Andet Vatikankoncils dybtgående intentioner entydigt at begynde en samtale om Kirken inden for og underordnet samtalen om Gud, og det fremlagde derfor en ekklesiologi, som er sandt teo-logisk. Modtagelsen af koncilets lære har dog ofte fordunklet denne hensigt og relativeret den til fordel for individuelle ekkle-

---

31 Paul VI, *Discourse* (September 21, 1964): *AAS* 56 (1964) 1012.
32 Latin: Svar på spørgsmål. Red.
33 *Ibid*., 1010.

siologiske erklæringer og ofte lagt vægt på specifikke ord eller sætninger, som kan føre til en delvis og ubalanceret forståelse af dette koncils lære.

Med hensyn til ekklesiologien i *Lumen gentium* synes visse grundideer at have indskrevet sig i den ekklesiologiske bevidsthed: ideen om *Guds Folk*, biskoppernes kollegialitet som en forøgelse af biskoppernes embede i forhold til pavens forrang, en fornyet forståelse af delkirkerne i forhold til universalkirken, den økumeniske anvendelse af kirkebegrebet og dets åbenhed overfor andre religioner og endelig spørgsmålet om Den katolske Kirkes specifikke natur, som den udtrykkes i den formel, ifølge hvilken den ene, hellige, katolske og apostoliske kirke – som trosbekendelsen taler om - *subsistit in Ecclesia catholica*.[34]

I de følgende spørgsmål i dette dokument undersøges nogle af disse ideer, især Den katolske Kirkes specielle natur sammenholdt med dét, der er implicit økumenisk ud fra denne forståelse.

Det andet spørgsmål drejer sig om betydningen af udsagnet om, at Kristi Kirke eksisterer i den Katolske Kirke.

Da G. Philips skrev, at dette udtryk "subsistit in" havde forårsaget "floder af blæk",[35] forestillede han sig sandsynligvis aldrig, at denne diskussion ville fortsætte så længe eller med en sådan intensitet, at det ville anspore Troslærekongregationen til at publicere det foreliggende dokument.

Denne publikation, der er forankret i konciliære og efterkonciliære tekster, som den citerer, afspejler kongregationens omsorg for at beskytte enheden og enigheden i Kirken, som ville blive bragt i fare, hvis man hævder, at Kirken grundlagt af Kristus kunne have mere end én eksistens. Hvis det var tilfældet, ville vi være tvunget til, som erklæringen *Mysterium Ecclesiae* udtrykker det, at forestille os "Kristi Kirke som den totale sum af kirker eller kirkelige fællesskaber – som samtidig er adskilt og dog forenet", eller "at forestille sig, at Kristi Kirke ikke længere eksisterer konkret i dag, og derfor blot kan være objektet for kirkernes og fællesskabernes forskning".[36] Hvis det var således, ville Kristi Kirke ikke længere eksistere i historien eller ville blot eksistere i en eller anden ideel form, der ville fremstå enten gennem en eller anden fremtidig enighed eller gennem genforeningen af forskellige søsterkirker som et håb, der kunne opnås gennem dialog.

Troslærekongregationens bekendtgørelse angående *Leonardo Boff's* bog er endog mere utvetydig. I svaret angående Boffs påstand om, at Kristi Kirke "er i stand til at eksistere i andre kristne kirker", fastslår bekendtgørelsen, at "koncilet valgte ordet "subsistit" for udtrykkeligt at præcisere, at den sande Kirke kun har én "eksistens", mens der, udenfor dennes synlige grænser, kun er "elementa Ecclesiae", som – idet de er elementer af samme kirke – viser hen imod og leder til Den katolske Kirke."[37]

Det tredje spørgsmål drejer sig om, hvorfor udtrykket "subsistit in" blev anvendt i stedet for verbet "est".

Det er netop denne ændring i terminologi i beskrivelsen af forholdet mellem Kristi Kirke og Den katolske Kirke, som har været årsag til de fleste forskellige fortolkninger, hovedsagelig på økumeniens område. I virkeligheden havde koncilfædrene blot til hensigt at anerkende tilstedeværelsen af

---

34 Latin: eksisterer konkret i Den katolske Kirke. Red.

35 G. PHILIPS, *La Chiesa e il suo mistero nel Concilio Vaticano II*, (Milano 1975), I, 111.

36 Troslærekongregationen, *Mysterium Ecclesiae*, 1: *AAS* 65 (1973) 398.

37 Troslærekongregationen, *Notification on the book of Father Leonardo Boff: "The Church: charism and power"*: *AAS* 77 (1985) 758-759. Denne passage af *Notification*, dog ikke formelt citeret i "*Responsum*", findes fuldt ud citeret i Erlæringen *Dominus Iesus*, i note 56 n. 16.

de kirkelige elementer, der er særegne for Kristi Kirke, i ikke-katolske kirkelige samfund. Deraf følger ikke, at identifikationen af Kristi Kirke med Den katolske Kirke ikke længere er holdbar, eller at der er total fravær af kirkelige elementer, et "kirkeløst tomrum", udenfor Den katolske Kirke. Hvad det derimod betyder, er, at udtrykket "subsistit in" skal forstås i den rette sammenhæng, nemlig i forbindelse med Kristi Kirke, "som er grundlagt og indrettet som et samfund i denne verden … ledet af Peters efterfølger og biskopperne i forening med ham", og så har ændringen fra *est* til *subsistit in* ikke en særlig teologisk betydning i forhold til kontinuiteten i tidligere katolsk lære.

Ja, netop fordi Kirken, villet af Kristus, faktisk fortsætter med at eksistere (subsistit in) i Den katolske Kirke, indebærer denne fortsættelse af eksistens en essentiel identitet mellem Kristi Kirke og Den katolske Kirke. Koncilet ønskede at lære, at vi møder Jesu Kristi Kirke i Den katolske Kirke som en konkret historisk størrelse. Tanken om, at denne eksistens derfor på en eller anden måde kan mangfoldiggøres, udtrykker ikke det, der var tilsigtet ved valget af termen "susistit". Ved at vælge ordet "subsistit" havde koncilet til hensigt at udtrykke Kristi Kirkes enhed og dét, at den ikke kan mangfoldiggøres. Kirken eksisterer som en unik historisk realitet.

I modsætningen til mange ubegrundede tolkninger betyder ændringen fra "est" til "subsistit in" derfor ikke, at Den katolske Kirke er ophørt med at anse sig selv som Kristi sande Kirke. Nej, det betyder ganske enkelt en stor åbenhed overfor det økumeniske ønske om at erkende sande kirkelige karakteristika og dimensioner i de kristne fællesskaber, der ikke er i fuldt fællesskab med Den katolske Kirke, på grund af "plura elementa santificationis et veritatis",[38] der er til stede i dem. Altså, selvom der kun er én kirke, som "eksisterer" som ét unikt historisk subjekt, er der sande kirkelige realiteter, som eksisterer udenfor dens synlige grænser.

Det fjerde spørgsmål drejer sig om, hvorfor Andet Vatikankoncil brugte ordet "kirker" til at beskrive de østlige kirker, som ikke er i fuldt fællesskab med Den katolske Kirke.

Til trods for det klare udsagn, at Kristi Kirke "eksisterer" i Den katolske Kirke, anerkendes det, at også udenfor dennes synlige grænser er der "flere elementer af helliggørelse og sandhed",[39] som rummer en kirkelig karakter – om end forskelligartet – i ikke-katolske kirker eller kirkelige fællesskaber. Disse er heller ikke på nogen måde "berøvet betydning og vægt" i den forstand, at "Kristi Ånd … nemlig ikke [har] vægret sig ved at bruge dem som midler til frelse".[40]

Dokumentet tager frem for alt i betragtning, at de østlige kirker ikke har fuldt fællesskab med Den katolske Kirke, og – idet der refereres til forskellige konciliære tekster – gives de betegnelsen "delkirker eller lokalkirker", og de kaldes søsterkirker til de særlige katolske kirker, fordi de forbliver forenet med Den katolske Kirke gennem den apostolske succession og den gyldige fejringen af eukaristien, gennem hvilken "Guds kirke [opbygges] og vokser".[41] Erklæringen *Dominus Jesus* kalder dem klart "ægte delkirker".[42]

På trods af den utvetydige anerkendelse af, at de er "delkirker", og af deres frelsesværdi kunne dokumentet ikke ignorere det sår (defectus), som de har ved at være delkirker. For det er på grund af deres eukaristiske vision for Kirken, som fremhæver realiteten af en delkirke forenet i Kristi navn gennem fejringen af eukaristien og under biskoppens ledelse, at de anser sig selv som fuldstændige i deres særegenhed.[43] Som en følge deraf, ud fra den fundamentale lighed mellem alle delkirker og

---

38 Latin: "flere elementer af helliggørelse og sandhed". Red.

39 Det andet Vatikankoncil , *Lumen gentium*, 8.2.

40 Det andet Vatikankoncil, *Unitatis Redintegratio*, 3.4.

41 Jævnfør Det andet Vatikankoncil, *Unitatis Redintegratio*, 15.1

42 Troslærekongregationen, *Dominus Iesus*, 17: *AAS* 92 (2000) 758

43 Jævnfør COMITATO MISTO CATTOLICO-ORTODOSSO IN FRANCIA, *Il primato romano nella comunione delle Chiese*, conclusioni: in "Enchiridion oecumenicum" (1991), vol. IV, n. 956.

mellem biskopper, som præsiderer over dem, kan hver af dem hævde at have en vis indre autonomi. Dette er tydeligvis ikke foreneligt med læren om pavedømmet, som, i henhold til katolske tro, er et "indre konstituerende princip" i selve delkirkens eksistens.[44] Det vil derfor fortsat være en nødvendighed at lægge vægt på Peters efterfølger som overhoved, biskoppen af Rom ikke som noget uvedkommende eller som blot samarbejdende med biskopperne i delkirkerne. Det må snarere ses i tjeneste for troens enhed og fællesskab indenfor de grænser, som kommer fra den guddommelige lov og fra de guddommelige og ukrænkelige åbenbaringer, som er indeholdt i Kirkens erklæringer.[45]

Det femte spørgsmål drejer sig om, hvorfor de kirkelige fællesskaber, der udspringer af reformationen, ikke anerkendes som "kirker".

Som svar på disse spørgsmål anerkender dokumentet, at "såret er stadig meget dybt i disse kirkelige fællesskaber, som ikke har bevaret den apostolske succession eller den gyldige fejring af eukaristien".[46] Derfor er de "ikke kirker i verden på korrekt måde",[47] men er snarere, som det er bekræftet i konciliær og efterkonciliær lære, "kirkelige fællesskaber".[48]

På trods af, at denne lære har skabt en ikke så ringe bedrøvelse og modvilje i de implicerede fællesskaber og selv blandt nogle katolikker, er det ikke desto mindre svært at se, hvordan titlen "kirke" på nogen måde vil kunne tillægges dem i betragtning af, at de ikke accepterer den teologiske opfattelse af Kirken i katolsk forståelse, og at de mangler elementer, som anses for essentielle i Den katolske Kirke.

Når dette siges, skal det dog huskes, at de såkaldte kirkelige fællesskaber – i kraft af forskellige frelseselementer og sandheder, som er virkelig til stede i dem – uden tvivl har en ekklesiologisk karakter og dermed en frelsende betydning.

Dette nye dokument fra Troslærekongregationen, som i alt væsentligt opsummerer koncilets og det efterkonciliære læreembedes lære, betyder en klar bekræftelse af katolsk lære om Kirken. Bortset fra at behandle visse uacceptable ideer, som desværre er blevet spredt rundt omkring i den katolske verden, så lægger dette dokument op til værdifulde tilskyndelser for fremtiden i den økumeniske dialog. Denne dialog er stadig en af Den katolske Kirkes vigtigste opgaver, som Benedikt XVI bekræftede i sin første meddelelse til Kirken den 20. april 2005 og har bekræftet ved mange andre lejligheder, især i forbindelse med sit apostoliske besøg i Tyrkiet (28. november – 1. december 2006). Hvis en sådan dialog skal være oprigtig konstruktiv, må den dog involvere ikke alene en gensidig åbenhed blandt deltagerne, men også troskab overfor identiteten af den katolske tro. Kun på den måde vil den kunne føre mod enhed af alle kristne i "én hjord, én hyrde" (Joh 10,16) og således hele såret, som hindrer Den katolske Kirke i fuldt ud at realisere sin universalitet i historien.

Katolsk økumeni kan ved første øjekast synes noget paradoksal. Andet Vatikankoncil brugte ordet "subsistit in" ud fra et ønske om at harmonisere to doktrinære erklæringer: på den ene side, på trods af alle splittelser mellem kristne, fortsætter Kristi Kirke med fuldt ud at eksistere kun i Den katolske Kirke, og på den anden side, at talrige frelseselementer og sandheder virkeligt eksisterer udenfor Den katolske Kirkes synlige grænser, hvad enten det er i delkirker eller i kirkelige fællesskaber,

---

44 Jævnfør Troslærekongregationen, *Communionis notio*, n.17: *AAS* 85 (1993) 849

45 Jævnfør Troslærekongregationen, *Considerations on the Primacy of the Successor of Peter in the Mystery of the Church*, n. 7 og n. 10, in: *L'Osservatore Romano*, English Edition, 18. November 1998, 5-6.

46 Troslærekongregationen, *Communionis notio*, 17: AAS 85 (1993) 849.

47 Troslærekongregationen, *Dominus Iesus*, 17: *AAS* 92 (2000) 758.

48 Jævnfør Det andet Vatikankoncil, *Unitatis Redintegratio*, 4; Johnannes Paul II, *Novo millenio ineuente*, 48: *AAS* 93 (2001) 301-302.

som ikke er i fuldt fællesskab med Den katolske Kirke. Derfor indførte dekretet fra Det andet Vatikankoncil om økumeni, *Unitatis Redintegratio*, termen *fylde* (unitatis/catholicitatis), for særligt at hjælpe til en bedre forståelse af denne noget paradoksale situation. Selv om Den katolske Kirke har fylden i betydningen frelse, "er splittelserne mellem de kristne en hindring for, at Kirken kan virkeliggøre sin egen fylde af katolicitet i de børn, som ganske vist er blevet knyttet til den ved dåben, men er adskilt fra dens fulde fællesskab".[49] Fylden i Den katolske Kirke eksisterer derfor allerede, men må stadig gro i brødrene, som endnu ikke har fuldt fællesskab med den, og også i dens egne medlemmer, som er syndere, "indtil de i glæde når frem til hele den evige herligheds fylde i det himmelske Jerusalem".[50] Denne vækst i fylde er rodfæstet i den fortsatte proces af en dynamisk forening med Kristus: "Foreningen med Kristus er samtidig en forening med alle andre, som han har givet sig selv til. Jeg kan ikke have Kristus for mig selv alene, jeg kan kun tilhøre ham i fællesskabet med alle, som er blevet eller som bliver hans. Kommunionen drager mig ud af mig selv mod ham og dermed også ind i enheden med alle kristne".[51]

Klik her for at udskrive artiklen (printeren skal være tændt)

Klik her for at sende artiklen til en ven eller bekendt (Outlook skal være startet)

Klik her for at komme til forsiden af catholica.dk

[49] Det andet Vatikankoncil, *Unitatis Redintegratio*, 4
[50] *Ibid*, 3
[51] BENEDIKT XVI, *Deus caritas est*, 14: *AAS* 98 (2006) 228-229.